

MINTIS

Lietuvos
nacionalinė
M. Mažvydo
biblioteka

Thought, Lithuanian Daily Newspaper.
Permitted by UNRRA Team 155.
Eina kasdien be šventadienių.
Atsakingasis redaktorius J. Vasaitis.
Memmingenas, Airport, Baltic Camp.
Prenumerata mėn. 10 RM.,
Atskiras numeris 40 pf.

Lietuvių visuomenės dienraštis

Nr. 93 Memmingenas

Penktadienis, 1946 m. birželio mėn. 14 d. I metai

Bevinas išėjo nugalėtoju

Londonas. Bevinas, prieš išvykdamas į Paryžių, pasiekė pritarimo tiek parlamente, tiek partijos konferencijoje, kur kelios rezoliucijos prieš Beviną vedamą politiką buvo parengtos, buvo arba atsiimtose arba didele balsų dauguma atmetos. Tos rezoliucijos daugumoje buvo parengtos partijos kairiojo sparno.

Dėl komunistų prašymo abiejoms partijoms susijungti buvo pareikšta, kad komunizmas yra panašus išdavimui ir kvepia nacizmu.

Komunistų partijos sekretorius pareiškė, kad šis atmetimas tik padidins jų partijos narių skaičių ir kad jie vistiek sieksią abiejų partijų susijungimo.

BYRNES IŠVYKO

Londonas. JAV užsienių reikalų ministeris Byrnes išskrido vakar į Paryžių dalyvauti užsienių reikalų ministerių konferencijoje.

AR APSISPĖS?

Berlyne amerikiečių leidžiamas laikraštis „Der Tagesspiegel“ išdėjo savo vyriausio redaktoriaus E. Reger straipsnį „Laikas apsispręsti“, kuriame be kit ko rašoma:

„Sulyginę tai, kad 1920–1933 metų laikotarpį mes buvome reakcionierių išvadinti komunistais o dabar esame komunistų koliojami reakcionieriais, galime jaustis visiškai patenkinti. Šio straipsnio autorius viename Berlyno „Žmogaus teisių lygos“ susirinkime 1931 metais pavadino nacionalsocializmą labiau išsilavinusių sluoksnių komunistiniu erzacu. Prie šių žodžių šiandien nieko negalime nei atimti nei pridėti. Komunizmas yra mums taip pat svarbus, istoriniai suprantamas faktoriai kaip ir kiekviena kita politinė grupė, kuri rūpinasi tuo, kad į jos kovos areną nebūtų įtraukti ginklai, kurie tik paslapčiomis ir tamsoje galėtų būti panaudoti. Gana jau visokių maskavimų, kaip gana ir bent kokios diktatūros, tyranijos ar totalitarinės valstybės valdymo formos. Partijos uždavinys nėra asmenį pavergti masei, bet priešingai — masėje rasti asmenybių ir jas išugdyti. Socializmas nereikia piliečių nuproletarinimo, bet reiškia darbininkijos suaristokratinimą. Iki šiol, o ypačiai nuo 1920 iki 1933 metų buvo eita klaidingu keliu. Užtuot iškėlus žemąjį luomą, buvo tempiamas aukštesnysis žemyn. Užtuot sumasėjimo vengus, buvo jis remiamas ir tuo ruošiamas kelias tyranijai. Kas liečia iki šiol buvusius bepartinius reikia pasakyti, kad ir jiems ateina laikas apsispręsti. SPD ir CDU — marksistinis ir krikščioniškas socializmas, jeigu taip galima išsireikšti, ateity bus Vokietijos pagrindinės politinės partijos, o visos kitos turės tik šalutines reikšmes“.

GROMYKO REIKALAUJA

Londonas. Vakar įvykusiame Saugumo Tarybos posėdyje Gromyko reikalavo, kad Saugumo Taryba ne tik Franco režimą pasmerktų, bet kad padarytų ir konkrečių pasekmių duodantį sprendimą.

Po to, posėdis buvo atidėtas iki pirmadienio.

JAV NEIŠDUOS PASLAPTIES

Naujorkas. Naujai paskirtas iš nuolatinųjų JAV atstovų Saugumo Taryboje senatorius Austin pareiškė, kad JAV neišduos atominių bombų gamybos paslapties tol, kol neturės tikrų garantijų. Be to, jis pažymėjo, kad vienas iš JAV politikos tikslų ir yra pragaistingųjų ginklų panaikinimas ir suradimas taikingų priemonių kylantiems nesutarimams pašalinti.

Anglija protestuoja

Londonas. D. Britanijos vyriausybė pasiuntė Jugoslavijai protesto notą, kuroje pasisakoma prieš Jugoslavijos metamus kaltinimus Anglijai sąryšį su gen. Michailovičiaus byla.

Notoje nurodoma, kad duotas įsakymas patikrinti visą šį reikalą, bet kol kas visi dokumentai rodo, kad to, kas sakoma, kaltinime, nėra buvę. Kaltinimas Angliją verčia paskelbti dokumentus, atmetančius šį nepagrįstą kaltinimą.

MIKOLAIČIKAS PROTESTUOJA

Londonas. Lenkijos ūkininkų partijos vadovas Mikolaičikas, kaip pranešama iš Varšuvos, pareiškė protestą prieš Valst. saugumo ministerijos sprendimą uždrausti šėšiose apygardose ūkininkų partijos veikimą, pažymėdamas, kad šitoks sprendimas esąs priešingas įstatymams.

KAS DAROSI SUOMIJOJE?

Londonas. Iš Suomijos pranešama, kad Helsinkyje vakar buvo suruošta masinė demonstracija, kurioje dalyvavę 10 tūkst. darbininkų. Demonstracijoje buvo reikalaujama vyriausybės ir kitų institucijų apvalymo nuo fašistų. Apie panašias demonstracijas pranešama ir iš kitų Suomijos vietų.

Atsimerant kuriomis aplinkybėmis pradėta „masiškai demonstruoti“ Pabaltijje, pėrsasi mintis, ar tik Suomijoje nėra tas pats.

PAĖTIS ITALIJOJ

Roma. Pranešama, kad vyriausybė pasakė, jog remiantis tautos balsavimu, ministras pirmininkas De Gasperi, yra teisėtu valstybės šėfu.

Karalius pranešė, kad jis lauks vyriausiojo teismo galutinio sprendimo, kuris, pagal įstatymą, turi būti iki antradienio paskelbtas.

Tarente, Bari, Neapoly, Romoje įvyko tarp respublikonų ir monarchistų susirėmimų. Italų ir santarvininkų kariniai daliniai užėmė svarbesnius postus, kad sutrukdytų monarchistų žygį į Romą.

KARALIUS UMBERTO II IŠSKRIDO

Roma. Vakar apie 16 val. karalius Umberto II iš Šampino aerodromo, esančio netoli Romos, lėktuvu išskrido į Lisaboną.

MUFTI REZIDUOJA DAMASKE

Bernas. Iš Sirijos pranešama, kad Didysis Jeruzalės Mufti reziduoja Damaske. Jis skrisiąs į Kairą kalbėtis arabų lygos reikais.

LEONAS BLUMAS KALBĖJO

Londonas. Vakar anglų darbo partijos suvažiavime kalbėjo prancūzų socialistų vadas Leonas Blumas, kaip darbo partijos svečias. Jis pareiškė, kad socialistų ir komunistų susijungimas būtų idealus to klausimo išsprendimas. Tačiau tas dabar yra negalima ir tenka laukti kol komunistai tikrais nepriklausomais demokratais liks ir nepriklausys nuo Sovietų Sąjungos.

GEN. BOR-KOMAROVSKI PAS EISENHOWERĮ

Naujorkas. Buvęs Varšuvos sukilimo vadovas gen. Bor-Komarovski padarė vizitą gen. D. Eisenhoweriui.

ĮSTEIGTA ORGANIZACIJA RŪPINTIS DP

Londonas. Anglijos užs. reik. viceministris McNeil pranešė, kad naujai įsteigta organizacija, kurios tikslas rūpintis DP reikalais, betarpiškai perimti globoti DP, kuriuos iki šiol golbojo UNRRA. Perėmimo laikotarpiu aprūpinimas nebūsiąs sustabdytas. Kovos su spekuliacija sumetimais UNRRA-os veiklai prižiūrėti bus įsteigtas tarptautinis kontrolinis organas.

LIDICE MIESTAS JAV IR MEKSIKOJE

Vašingtonas. Pagerbimui 1942 metais birželio mėn. 10 dieną sunaikinto Čekoslovakijos kaimo aukų, Ilinois što miestas Stern Park Gardens buvo tų pačių metų liepos mėnesį pavadintas Lidice vardu.

Nacizmo aukoms Čekoslovakijoje pagerbti, taip pat ir Meksikos miestas San Geronimo gavo Lidice vardą.

Jonas Kukis

Dievu kova

(tęsinys)

Gintarinė nustebusiomis akim žiūrėjo į dainių: „Tavo lūpomis plaukia svetimi žodžiai, Devūne... Jie užrūstins mūsų gerio deives... Argi gali taip byloti senas ir ištikimas dievų numylėtinis?...”

„Mes amžiais taikio gyvenome ir mylėjome. Nepažinojom nei pikto, nei blogo... Bet svetimi atėjo. Ir ten, kur vakar skambėjo juokas ir tryško džiaugsmas, šiandieną liejasi ašaros ir kraujas... Kur vakar debesis rėmė gintariniai kuorai-riogso degėsių laužai. Ir jaučiasi vis dar nepasotinti. Nai kina visa, kas amžiais buvo mūsų pastatyta. Greitu laiku Laisvės šalis virst degėsių ir lavonų šalimi... Svetimi žmonės kruvinais veidais ir kruvinomis rankomis kels laimėjimų puotą... Jie nepažįsta nei meilės nei laimės... Jų širdys blogesnės už vilkų širdis...”

Argi mes neturime teisės nuo jų, kaip nuo vilkų, ar meškų gintis? Ar galim leisti žudyti savos šalies žmones?...”

Nutilo dainius. Tylėjo ir mintyse nugrimzdusi Gintarinė. Ir ilgai dar būtų tylėjusi, jeigu pasagų skambėjimas už pilies sienų nebūtų prižadinęs iš gilių godų.

„Kas ten pasagom žvangina, kieno mikliai žirgai nerimsta, mielas dainiau?...”

9 Tai aukščiausieji dievai pagalbą siūncia, valdovė... Pažvelg pro kuoro langą, kad patį ištikintumei...”

Gintarinė pakilo ir priėjusi prie lango, žvelgė į apacią. Už pilies sienų, ginkluoti ažuolinius vėzdais ir aštriomis ragotinėmis, ant žirgų rymojo šimtai raitelių. Jie buvo tylūs ir tarsi granito statulos, nejudomai žiūrėjo į gintarinį kuorą.

Jų priešaky, tarsi tolimųjų dausų dvasia, stovėjo Baltas Raitelis.

„Keno šitie raiteliai ir ko jie nori, dainiau?... Iš kur tie vėzdai ir aštrios ragotinės?...”

„Tai tavo šalies vyrai, valdovė... Juos surinko dievų siųstasis raitelis... Dabar atvyko gauti tavo įsakymo pirmajai kovai pradėti...”

Jis paėmė savo kankles ir: „Paklausyk, valdovė, ką dievai dainiaus kanklėmis bylos...”

Ir priėjęs prie lango, pirštais užgavo kanklių stygas. Siurpus balsas nuskambėjo pro menę. Kanklių tūžtantys garsai susipynė su dainiaus žodžiais. Jis dainavo apie būsimas kovas ir žygius, apie jaunų bernelių narsumą ir garbingą jų mirtį. Apie paliktas namie ir mylimųjų sugrįžtant nesulaukiančias seses.

Jo balsas buvo kietas ir skambėjo svetima, iki šiol Gintarinei nepažįstama gaida.

Kanklės nutilo ir daina baigėsi. Gintarinė plačiomis akimis pažvelgė į nusvirusią ant krūtinės žilą dainiaus galvą į berymančius už pilies sienų raitelius ir suprato, kad liko tik viena išeitis: kovoti.

Ji staiga išsitiesė ir priėjusi prie kuoro lango ištiesė savo rankas Jos žodžiai skambėjo, kaip laužiamas akmuo: „Krašto dievai telaimina jūsų žygi. Elkit ir sugrąžinkit šaliai prarastą ramybę...”

Sujudo raiteliai. Šimtai ginkluotų rankų pakilo į dangų: „Mes laimėsime... Ir sugrąžinsim šaliai saulėtą laimės dienas... Apsaugosim savo valdovę ir gintarines pilies... Dievai mums padės...”

Jų balsas skambėjo rūščiai, kaip prieš audrą kad skamba tolimas griustinio dundėjimas.

Daug upių kraujo nutekėjo žydinčiomis pievomis, daug šalies raitelių paguldė jaunas galvas po žaliomis velėnomis. Bet kova buvo laimėta. Šimtai svetimų kraugerių amžiams paliko ilsėtis šalies giriose, šimtai bebėgdami sau galą gavo klaidžioose raistų liūnuose.

Pergalės žinia paukštės sparnais nulėkė pro šalį. Didelis džiaugsmas nuskaidrino apsiniaukusius žmonių veidus. Vėl grįžo vakarykštis parastas juokas, nutrūkusios švelnios dainos.

Salis vėl buvo laisva ir džiugaujanti.

Bet laimėję kovą šalies vyrai nepaliko ramiai namie sėdėti. Peržengę savų girių pelkes, jie nuėjo svetimų žemių plotais. Baltojo Raitelio sumaniai vedami jie nugalėjo svetimus valdovus, užėmė jų aukštąsias akmenines pilies ir patys ėmė valdyti.

Laisvės šaly pradėjo skambėti jau kitos dainos. Jos bylojo apie kruvinas bernelių ko-

J. Aistis

Jura

O tamsiai mėlyna, beribė, gaivalinga
Ir putų puokštėm pasipuošusi, graži...
Kaip visa tai gražu atrodo, ir prasminga,
Kai mes, tartum lašeliai, niekingi ir maži...

Ten, už akiračio, širmi žirgai sužvingo
It laimės valanda krūtineje aizi,
Kur akimirksniui širdy pražydus, dingo
Ir dingo amžinai, ir amžinai graži.

O eis taip tūkstančiais kaip ėjo metai
Ir mus viljodama žavėsi apgava.
Vis mėlyna, graži ir amžinai gyva.

Lyg pasaka apie Kastytį ir Jūrą...
Ji smigs kažkam, kaip man šiandien sminga
Sirdin, ir bus gyva, ir panašiai prasminga...

Villefranche-sur-Mer, 1941. 7. 30.

vas, karžygišką jų mirtį... Apie namie
rymančias ir nesulaukiančias mylimųjų sugrįžtant, seses.

O po svietimas žemes išsibarstę šalies vyrai,
kėlė linksmas pergalės puotas. Užmiršę
savas geltonkases, jie svetimas bučiavo akis,
svetimas glaudė prie krūtinų, svaigo
karštuose jų glamonėjimuose...

Amerikoniskos ivairenybės

Plačiai žinomas yra tvirtinimas, jog Amerika yra neribotų galimybių šalis. Tačiau netenka galvoti, jog kiekvienas laikraščio išnešiotojas tenai trumpu laiku virsta leidyklos direktoriumi, o indų plovėjas restorane — didžiausio viešbučio savininku. Daugybė laikraščių išnešiotųjų jais pasilieka iki mirties, o daugybė indų plovėjų plauja indus per visą savo gyvenimą.

Tačiau, nežiūrint to, Amerika vistiek pasilieka plačiausių galimųjų ir keisčiausių nuotykių šalis pasaulyje. Štai pora iš tokių jos keistenybių:

Amerikiečių karių stovykla Camp Kilmer yra per savo vartus išleidusi nemaža karių kelionėn į Europą. 1944 metų vasarą, išsiunčiant naują grupę karių per Atlantą paaiškėjo, kad H. Lewis yra „milioninis“ kareivis, siunčiamas į užjūrį. Ta proga buvo greitomis suorganizuota nedidelė šventė, kurios metu komendantas pasakė gražią kalbą, o „solenizantas“ taip pat atsakė juokomis: „Aš norėčiau, kai grįšiu, kad daugiau geriausią kambarį Astorijos viešbuty ir mano komendantas man atneštų pusryčius į lovą. Žinoma, taip pat ir ko storiąsias cigaras!”

Svečiai, žinoma, skaniai prisijuokė iš šių svajonių, tačiau komendantas padavė Lewisui ranką ir pasakė: „Sutarta“. Tai buvo 1944 metų gegužės mėnesį.

1946 metų gegužės mėnesį puskarininkis Lewis grįžo namo. Jis buvo labai nustebintas, kad gavo puikiausią kambarį Astorijos viešbuty. Tačiau sekantį rytą jis dar labiau

nustebo, kai Camp Kilmer komendantas pulkininkas Snydes jam atnešė į lovą pusryčius. Savaimė suprantama, taip pat ir storą cigarą... Tačiau iš šio atsitikimo nereikia daryti išvadų, kad visi Amerikos pulkininkai yra linkę taip griežtai laikytis savo puskarininkų pageidavimų...

Siuo metu mažytis procesas viename Čikagos teisme kelia visų gyventojų didžiausią susidomėjimą. Iš tiesų, apie tai nevertėtų nei kalbėti: bylos objektą sudaro 6 centai. Tačiau šiu 6 centų likimas labai rūpi vienai Čikagos bibliotekai. Ji nubaudė vieną iš savo skaitytojų 6 centų pabauda, kadangi šis knygą išlaikė ilgiau negu 2 savaites. Tačiau pasaulyje yra žmonių, kurie iš principo viskam priešinasi ir šis kaip tik buvo toksai. Jis atsisakė šių 6 centų baudą sumokėti. Savo reikalui apginti jis pasisamdė advokatą, o advokatai, ypatingai Amerikoje, išsigalvoja ir labai įdomių ir keistų dalykų. Siuo kartu pasamdytas advokatas pareiškė, jog Amerikos įstatymas nesuteikė bibliotekoms teisės skirti baudas ir jas išreikalauti.

Byla turi būti sprendžiama artimiausiomis dienomis ir iki ją išspręs, bibliotekų savininkams nebus ramaus miego, nes jeigu būtų išaiškinta, kad bibliotekos tikrai neturi teisės imti baudas iš skaitytojų, tai joms tektų grąžinti visas nuo 1872 metų surinktas baudas, kas sudarytų gana apvalią 1.250.000 dolerių sumą.

Laisvė nuo baimės

Ši savotiška laisvė atsirado šio karo metu. Ji gimė didžiųjų demokratų Roosevelt, W. Churchillio galvose. Ji yra Europos diktatūrų suždinta idėja. Ji yra kitų demokratinių: sąžinės, žodžio, įsitikinimo laisvių sąspara.

Psichologiškai žiūrint, ko gi sąžiningas, teisingas žmogus gali bijoti. Plėšikas, vagis bijo, kad jo nusikaltimų teisingumo organai nenustatytų ir į kalėjimą jo neuždarytų. Melagis bijo, kad jo melas neišeitų aiškstėn. Bet kuris kriminalistas sąžinės gilumoje jaučia savo kriminalą ir bijo, kad jo policija neišaiškintų. Bet ko turi bijoti milijonai žmonių, kurie nėra padarę jokių kriminalinių darbų ir kurie yra persekiojami tik dėl savo politinių, religinių ar tautinių įsitikinimų. Demokratiniuose kraštuose yra užtikrinama žmogaus politinių įsitikinimų ir viešos kritikos laisvė. Čia žmogui nereikia drebėti, kad jis kiekvienu momentu gali būti suimtas už tai, jog jis kitaip galvoja negu valdanti partija.

Praeitų metų kalboje buvęs britų premjeras W. Churchillis labai vaizdžiai išaiškino, kas tai yra laisvė nuo baimės. Jis nupiešė tokį vaizdą: įsivaizduokite, kad vakare didžiulė šeima sėdi už valgomąjo stalo. Kažkas pasibeldžia į duris. Paprašytas įeina policininkas ir praneša, kad šeimos galva areštuojamas. Už ką, kaip? Nei vienas šeimos narys nesužino. Kitą dieną bėga ieškoti vyro, bet niekur neberanda. Ir taip tūkstančiai žmonių naktimis dingsta, nežinodami, už ką ir kodėl. Likusieji milijonai žmonių bijo nakties labiau kaip mirties. Jie ir dieną negarantuoja. Jie gyvena ištisus metus, ištisą amžių baimėje. Ir W. Churchillis tokiu būdu paaiškino, kas tai yra laisvė nuo baimės, tai yra laisvė nuo policininko, nuo diktatūros.

Prieš keletą ir prieš penketą metų mums teko išgyventi tos diktatūrų baimės jausmą. Ištisus metus mūsų žmonės negalėjo ramiai,

o daugelis ir visiškai namie miegoti, nes kiekvienu momentu galėjo ateiti policininkas. Buvo tokių ištisų dienų, kada visa tauta gyveno didžiausios baimės ir panikos siaubą. Atrodė beviltiška išlikti žmogui laisvam. O ar buvo bent vienas tų žmonių skaičių kriminalinis nusikaltėlis? Nacių okupacijos metu, kiek žmonių išgyveno baimės jausmą, kad nebūtų įstaigų ar naktį namie areštuoti? Diktatūriniai režimai, kurie paglemžia Lietuvą, siekia to paties: išnaikinti lietuvius, nežiūrint jų moralinio, intelektualinio, kultūrinio lygio. Dar atvirkščiai: juo žmogus doresnis, teisingesnis, kultūringesnis, juo greičiau jis naikinamas, kad tauta liktų be autoritetų. Diktatūrinuose kraštuose viešpatauja visuotinė baimė: valdomieji bijo, kad jų negriebtų už sabotą, nors jie ir sąžiningiausiai dirbtų, kad jų nesuimtų už ne vietoj ir ne laiku ištartą žodį, kad jų nesusintriuguotų pavaldinys; valdantieji bijo, kad jų neismestų iš užimtos geros pozicijos,

nes dauguma jų jaučiasi nevertingai, per partijos protekciją, į ją patekę. Ir taip jie bijo vienas kito.

Fr. Nietzsche mus mokė gyventi pavojuje. Ir milijonai žmonių diktatūrinuose kraštuose gyvena pavojuje. Bet ar galima išgyventi visą amžių kasdien bedrebant, kas minutę nesant tikram, kad nebūsi areštuotas. už tai, ką galvoji. Tie žmonės, be abejo, turės įsigyti ligą tremor cordialis. Jie fiziškai ir moraliskai sunyks, nes gyventi amžinai pavojuje ir baimėje yra neįmanoma.

Demokratija užtikrina žmogui laisvę nuo baimės. Ji kovoja dėl žmonių laisvų politinių teisių. Ji siekia, kad išnyktų pasaulyje baimė dėl religinių, politinių, tautinių ar valstybinių nusistatymų. Mums, kovojusiems prieš okupacinius diktatūrinius režimus, tikriausias kelias kartu su Vakarų demokratija kovoti dėl laisvės nuo baimės, nes mums, netekusiems tėvynės, namų židinio, yra brangiausias turtas visiška žmogaus laisvė.

Stp. Vykintas.

Tiesos vardan

„Minties“ 83 Nr. įdėtas straipsnis „Didžioji Išeivija“. Viena to straipsnio vieta yra aiškiai prieštaraujanti tiesai, būtent: „Reikia pripažinti, jog išskyrus vienus kitus akliplėšikus ar kvailus, prieš mus nereikšmingų žmonių išsišokimus, pati vokiečių administracija savo krašte šiuo atžvilgiu su mumis teisingai elgėsi ir aprūpino mus tokiomis maisto normomis, kaip ir vokiečius, kurios, žinoma, buvo didesnės, nei jų mums atleidžiamos Lietuvoje, ir tik jau jokiū būdu nebuvo koks badas, kaip mes prieš išvykdami iš Lietuvos, iš maskvinio ar kitokio radijo ne kartą apie Vokietiją kad girdėdavome“. Iš šitokio teigimo išeina, kad visos kalbos ir tvirtinimai apie vokiečių nežmonišką elgesį su svetimšaliais darbininkais, bent maisto atžvilgiu, yra paprasčiausia propagandinė pasakėlė. Iš kur autorius ištraukė tokią žinią, gal būt, tik jam vienam tėra žinoma.

Autorius, neįsigilinęs į savo teigimų teisingumą, nuklydo į klaidų kelią pats kartu klydindamas visus skačiusius ar skaitysiančius jo rašinį. Iš tiesų, karo metu buvusių svetimšalių padėtis maisto atžvilgiu buvo dvejopa: vieni „auslenderiai“ gyveno privačiuose butuose ar viešbučiuose ir šitokie gaudavo vokiškas maisto korteles ir normas, o absoliuti dauguma gyveno stovyklose, barakuose, buvusiųose arčiau ar toliau fabriku bei dirbtuvių, kuriuose tie „auslenderiai“ dienomis ar naktimis dirbdavo po 12-16 valandų, o maistą gaudavo iš bendrų virtuvių. Jei p. Vilniaus Kelmui būtų tekę nors pora savačių tokiu maistu „pasiskaniinti“, jam niekuomet nekiltų mintis tvirtinti, kad „... vokiečių administracija su mumis elgėsi teisingai ir aprūpino mus tokiomis maisto normomis, kaip ir vokiečius.“ Tiesa, nacių propaganda susiriesdama rėkė, kad svetimšaliai darbininkai vienodai traktuojami su vokiečiais darbininkais „Arbeitsfrontas“ net turėjo paskirti tikrinti „auslenderių“ stovyklos gyventojų išlaikymą, maistą, butus ir pan.... Iš paviršiaus žiūrint viskas tvarkoje, tikrai vienas mažutis

bet... „Arbeitsfronto“ komisija ar atstovai, vykstantieji tikrinti stovyklų, kuriose gyvendavo „auslenderiai“, apie atvykimą privalėdavo pranešti stovyklos „fuiererui“ apie būsimą „vizitą“ tris dienas anksčiau. Ar reikia aiškinti, kad tokie „tikrintojai“ visada rasdavo viską pilniausioje tvarkoje. Taip, vokiečių administracija su mumis elgėsi teisingai, tik išvirkščia prasme.

Šių eilučių autoriui teko keletą mėnesių gyventi Dresdėne, Bodenbacher Strasse 154 fabriko „Zeis-Ikon“ lageryje, kuriame buvo daugybė ir kitų kraštų darbininkų: lenkų, rusų, prancūzų, latvių, čekų, ir didokas skaičius karo belaisvių-prancūzų, olandų ir kt. Tai buvo „Zeis-Ikon“ darbų armija. Ne kartą tekdavo matyti prie mašinų ar iš fabriko ir barakus vykstant alpsnčius iš bado ir nuovargio moteriškes ir mergaites (lietuvaite, lenkes, ruses), bet nė karto nepastebėjome nualpusio vokiečio ar vokietės. Mes rojau gyventojais laikėme tuos, kurie gaudavo vokiškas maisto korteles ir maisto normas. Tokių svetimšalių, kaip mes iš Dresdėno Bodenbacher Str. 154, Vokietijoje buvo, drįstu tvirtinti, milijonai, o gavusių vokiškas maisto normas, gal būt, tik dešimtys tūkstančių. Todėl skaitant tvirtinimą, kad „... vokiečių administracija su mumis elgėsi teisingai...“ pagrįstai kyla klausimas: kodėl autorius prasišienkė su tiesa? Tuo tarpu vokiečių didmiesčiuose buvusių lagerių gyventojams „auslenderiams“—fabrikų vergams prisimena „Oksenšvancų miltelių padažas, sušalusį „kolrabi“ sriuba, penkiolika dienai skirtos mažikės (didelesnės trys) šutintos bulvės, kai kada prasčiausios rūšies kumelienos dešros gabaliukas, o fabrike pietų pertraukos metu medžių grybų—kempynių sriuba. Taigi, ... tai jau jokiū būdu nebuvo koks badas...“ Kas tada, klausiu, yra badas, ir kokiuose teisiniuose nuostatuose galima rasti paragrafą, tvirtinantį, kad „... vokiečių administracija buvo teisinga su mumis?“ Gyvenimo patirtis visai ką kita sako.

J. Jašinskas.

LIPPMANO STRAIPSNIS

„RAUDONIEJI neturės kontrolės sekančiuose Prancūzijos rinkimuose“ — toks W. Lippmano straipsnis įdėtas „N.Y.H. Tribune“ (Nr. 19700, VI. 4), kur tarp kitko rašoma, jog Prancūzijoje komunistų akcija krito ir dar turi tendencijos kristi, nes komunistai nėra parengę ir nerengia Prancūzijai atstatyti jokios programos, kai tuo tarpu kitos partijos tuo reikalu jau seniai rūpinasi ir yra padariusios konkrečių žygių. Lippmanas sako: „Aš esu įsitikinęs, kad komunistai nieko negali pasiūlyti Prancūzijai, tuo pat metu neprarasdami Prancūzijos laisvės ir nepriklausomybės užsienių reikaluose“. Lippmanas mano, kad į dabartinę Prancūzijos vyriausybę gali sugrįžti ir de Gaulle ir užimti laikinojo prezidento vietą.

ISPANIJOS KLAUSIMAS

Naujorkas. Vakar Saugumo Taryba pradėjo svarstyti Ispanijos režimo klausimą. JAV atstovas posėdžio pradžioje pažymėjo, kad Saugumo Tarybai nebūtina laikytis pokomisišės padaryto pranešimo ir tokia prasme svarstyti, koks yra pateiktas.

DIDZIUJU PORTRETAI

ERNEST BEVIN

Ernest Bevin yra gudrus diplomatas, pilnas energijos ir stebėtinai politinio temperamento. Iš pažiūros jo išvaizda atitinka tokią apibūdinimą: turi didelę žilą galvą, plačius pečius. Vėdas būdingas tvirta nosimi, plačia burna, akys daugiau uždarytos, plaukai šukuojami į viršų. Jis yra geros mitybos ir sunkios eisenos. Kalba vakariečių anglų dialektu. Šio vyro išvaizda, visuomet tikslūs išvedžiojimai ir rimti sprendimai, pilnai atitinka jo amžių ir politinę vietą.

Jis yra 65 metų amžiaus. Atrodo daug jaunesnis ir guviai energingas. 1921 metais vienoje Komisijoje jis atstovavo uosto darbininkus, kur buvo sprendžiamas jų atlyginimo klausimas. Bevin ten atstovavo savo darbo draugus, nes ir jis pats buvo uosto darbininkas.

Kai Bevinas buvo pareikalautas pasakyti ginamąją kalbą, jis išvyniojo iš ryšulėlio mažą buteliuką pieno, pusę kepaluko duonos, truputį margarino, kelias bulves ir ploną riekelę blogiausios rūšies mėsos.

Šiuos produktus jis padėjo ant teisėjų stalo, pareikšdamas, kad tai esą uosto dar-

bininko šeimos dienos davinys. Viso proceso metu teismo posėdyje, ant teisėjų stalo stovėjo tie menki maisto kiekiai, kaip liudininkai, kurių niekaip „sukirst“ nebuvo galima.

Uosto darbininkai laimėjo algos pakėlimą. Gi šitas, juos atstovavęs jaunas vyras, vienu ypu labai pragarsėjo. Laikraštininkų jis buvo pramintas garbinga pravarde „Uosto darbininkų advokatas“. Tikrasis jo vardas buvo Ernest Bevin.

Iš pirmo žvilgsnio, šito vyro išorinės datos, atrodo, beveik nežymios. Žemės ūkio darbininko sūnus, ligi 11 metų lankęs kaimo pradžios mokyklą. Po to žemės ūkio darbininkas, šoferis, tramvajų vairuotojas, uosto darbininkas. Bevinas niekada nėra lankęs jokios aukštesniosios ar aukštosios mokyklos. Taip pat jokio liaudies universiteto. Jis teisėjęs tik pilną paties gyvenimo mokyklą.

Jo karjera prasidėjo prof. sąjungoje. Prieš 24 metus jis prisidėjo prie „Transport und General Workers Union“. Iš dvidešimties išlaikytų profesinių sąjungų, jis suorganizavo didžiausią pasaulyje Profesinę sąjungą, kuri apima daugiau kaip 1 mil. darbininkų ir sudaro branduolį politiškai galingos Anglijos Profesinės Sąjungos. Nuo 1945 metų vidurių, jis yra Didž. Britanijos Užsienų Reikalų Ministeris. Fr. T.

MARGI TRUPINĖLIAI

Pažadai ir tikrovė

Pirmuosius stovyklinio gyvenimo žingsnius pradėjome visi, kurie tik lietuviškai moka. Kai pas mus padaugėjo duonos, pradėjo prašymus rašinėti nemaža tokių, kurie lietuviškai geriau moka negu lietuviškai: jie prašė, kad ir juos priimtų į lietuvišką bendruomenę. Jie savo parašais patvirtino, kad yra lietuviai ir visada kalbės tik lietuviškai. Dabar jie jau gyvena tarp mūsų, bet jų vaikai tarp savęs kalba nelietuviškai, jie su vaikais kalba nelietuviškai, jie tarp savęs kambariuose, rajone ir už rajono kalba nelietuviškai.

Ir jie pyksta, kai jiems kas nors akyse pasako, kad jie yra nelietuviai. Pyksta, kaip Jupiteris neteisybės valandomis. (p. krm.)

Pamoka plunksnos broliams

Plunksnos žmogus, literatūriname kūrinyje keldamas mintį, jog mūsų pabėgėliškame gyvenime ne viskas auksas, kas aukso vardą nešioja, tarp kitų dalykų vienu sakiniu užsiminė galimą komišką faktą, kad buvusi tarnaitė, pasigirdama savo mokslais, dabar ėmėsi vaikų darželiui vadovauti. Pasiekė stovyklą laikraštis, visi skaitė, bėt kažkam atėjo į galvą, kad šitaip pasakyta apie tos stovyklos vieną moterį. Autorius mėgintas tardyti, iš kur jis tokius dalykus ištraukęs, paskui su juo nutraukti visi diplomatiniai santykiai, o kaip paskutinė priemonė suorganizuotas būrelis vyriškų ir moteriškų bėgėlių, kurių svarbiausias uždavinys visais gražiais ir nešvariais būdais sudaryti sąlygas, kad tas akiplėša kuo greičiausiai išsikeltų iš stovyklos.

Svarbiausia šios istorijos dalis yra ta, kad kūriniui autorius, rašydamas visiškai nežinojo, jog kaip tik tos stovyklos vaikų darželį veda buvusi tarnaitė. Jam reikaldas paaiškėjo tada, kai turėjo atkelti savo neatsargaus darbo pasekmes. (r. al.)

SPAUDA

“Tėvynės šėšelyje“

Tokiu pavadinimu ką tik išėjo iš spaudos Detmolde R. Spalio redaguojamas mėnesinio kultūros žurnalo pirmasis numeris. Tai prašyminio lapo formato 32 psl. spaustuveje fotomechaniniu būdu spausdintas leidinys. Jo turinyje 3 A. Giedriaus pasakėčios, R. Spalio prisiminimai „Paveikslas“, St. Liniaus „Kacetinė literatūra“, M. K. „Nuotrupos iš Marijampolės Giminijos laiku“, V. M. „Mykolas Lietuvis — XXVI a. Lietuvos patriotas“, recenzijos ir įvairenybės „Per pasaulį“. Be teksto, leidinyje yra ir 4 vaizdeliai: Šv. Onos bažnyčia naktį, Borgen „Pavasaris Norvegijoje“, M. K. Čiurlionio „Pasaka“ ir M. Wunsch mergaitė tarp gėlių. Iš jų du visiškai netinka prie bendro turinio, ir atrodo, yra dėti tik todėl, kad buvo tuščios vietos. O tokios irgi buvo, nes daug kur yra palikta baltos vietos. Pasirodo, ir anglų srityje turima popieriaus, tik, žinoma, ne visu.

Bendras leidinio įspūdis nebūtų jau toks blogas, jei paton pirmon galvon nebūtų buvus įdėta A. Giedriaus pasakėčia „Dvi bičiulės“.

„Mieste susiėjo dvi bičiulės mielos...
... Sveika, Uršule. Pamanyk tik tai, šį rytą
trys dienos jau, kaip nesimatėva, brangioji.
Tai vis reikalai.

Ir šen, ir ten per ištisas dienas bėgioji,
Vis tabalai,
Vis makalai —
Na, ir prasideda toliau liežuvininkių pasikalbėjimas apie tai, kaip Natalija ištekėjo, kaip Šimū Ona jau šeštas mėnuo plaukus da-

VOKIEČIAI „KOVOJA“ SU SPEKULIANTAIS

„Frankfurter Rundschau“ rašo, kad vienas vokiečių spekuliantas, kuris prieš keletą mėnesių pirkė Diuseldorfe už 55.000 markių amerikoniškų cigarečių ir kuris, kaip buvo konstatuota, jas pardavinėdavo po 95 markes už pokelį anglų zonoje, buvo nubaustas 4 mėnesių kalėjimo bausme. Kadangi jis tą laiką buvo iki teismo jau atsėdėjęs, tai buvo išleistas. Jį suimant konfiskuotas automobilis buvo taip pat gražintas. (Idomu, ar nebuvo gražintos ir konfiskuotos cigaretės? Red.).

IŠ AMERIKOS GALIMA SIŪSTI 13 KG PAKETUS

Berlynas. Susitarta, kad privatūs asmenys JAV gali savo giminėms ir pažįstamiems siųsti į amerikiečių zoną 13-kg paketus. JAV yra šiems reikalams skirta 3 milijonai karinių maisto paketų, kuriuos galima už 15 dolerių nupirkti ir pasiųsti į Europą.

JAV prekybos ministeris Henry Agard Wallace pranešė, kad iki šiol bėdaujantiems kraštams surinkta apie 10 milijonų dėžučių konservų o taip pat 300.000 dolerių pinigais konservams užpirkti.

VYRIAUSYBĖ KREIPĖSI Į KARALIŲ

Roma. Italijos vyriausybė formaliai kreipėsi į karalių Umberto II, kad šis De Gasperi paskirtą laikiną valstybės šefu.

zo, sekretoriaus žmona įsimylėjusi šešiolikinį, kaip gražioji Radasta jau lopšio ieško ir t. t. Tai ir daro visą leidinio medžiagą kažkokiu „Tabalai makalai“, turėjusiu lyg ir paaiškinti bei pateisinti „Tėvynės šėšelyje“ žurnalo prasmę bei reikšmę. Ir pats žurnalo viršelis labai neskoningas: du ažuolo lapeliai ir dvi gylės dideliame viename ir kitame viršelių puslapyje. Išskyrus A. Giedriaus pavardę, visi kiti žurnalo bendradarbiai, jau pradėdant pačiu redaktoriumi, pasirašo arba pseudonimais arba pirmosiomis pavardžių raidėmis.

N. Šm.

MEMMINGENO STOVYKLOS TEATRO PRANEŠIMAS

Bilietai, nupirkti į Wuerzburgo Lietuvių Scenos Meno Mėgėjų spektaklius „Aušros Sūnus“ ir „Sudrumstoji Ramybė“, galioja sekančiai: bilietai gegužės mėn. 20 dienos, galioja birželio mėn. 14 diena; bilietai gegužės mėn. 21 dienos — birželio mėn. 15 diena.

Dar neišparduoti bilietai gaunami pas bloką vedėjus.

„Aušros Sūnuje“ Rusteikos-kontrabandininko rolę vaidina Kauno Dramos aktorius Stasys Pilka.

Abu veikalus režisavo Pr. Zenkevičius. Dekoracijos „Aušros Sūnui“ piešė dailininkas Česlovas Janušas.